

ŠAH

INTERESNA DEJAVNOST

od 1. do 9. razreda osnovne šole

CILJ:

Šahovska igralna in tekmovalna izurjenost. Sinergija z izbirnim predmetom: osnovna šahovska izobraženost, razvijanje odlik mišljenja.

- ↑ **DODATNO SPOPOLNJEVANJE:** krožno izkustveno učenje na podlagi načrta in znanj, pridobljenih pri izbirnem predmetu, v šahovskih šolah in samostojno
- ↑ **TEKMOVANJA:** šolska, medšolska, področna in državna tekmovanja za posameznike in za ekipe, za različne starostne tekmovalne kategorije in za oba spola
- ↑ **URJENJE** postopkov in tehnike – z igranjem partij in z ocenjevanjem nedokončanih prostih partij, kasneje tudi z igranjem in vrednotenjem partij, igranih s šahovskimi urami
- ↑ **UČENJE:** postopki pri igranju; osnovna pravila načrtne in dobre igre; možnosti dodatnega učenja iz knjig, računalniških programov, svetovnega spleta in šahovskih šol
- ↑ **OPISMENJEVANJE:** pravila igre in vedënja za šahovnico, menjalne vrednosti figur, zapisovanje potez

GENS UNA SUMUS

ŠAH

ŠPORT

umski in duševni

VZGOJA

odlike mišljenja in osebnosti

KULTURA

dediščina mnogih civilizacij

ETIKA

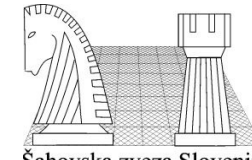
poštenost, ustvarjanje, borba

ZNANOST

zakonitosti, teorija, didaktika

UMETNOST

vrhunske šahovske stvaritve

Šahovska zveza Slovenije

ŠAHOVSKA VZGOJA V OSNOVNI ŠOLI

RAZVIJANJE ODLIK MIŠLJENJA

Šahovsko vzgojo imenujejo gimnastika uma. Za spodbujanje in razvijanje učenčevih odlik mišljenja ima lahko podobno vlogo kot jo ima telesno-gibalna športna vzgoja za razvoj njegovih telesno-gibalnih sposobnosti.

DVE OBLIKI ŠAHOVSKE VZGOJE

Šahovska interesna dejavnost in izbirni predmet šah. Obliki se med seboj dopolnjujeta in dajeta – ob izpolnjenih strokovnih in kadrovskih pogojih – sinergijski vzgojno-izobraževalni učinek.

ŠAHOVSKA INTERESNA DEJAVNOST

V prvem in drugem triletju se učenci najprej šahovsko opismenijo in nato – s pomočjo praktičnega igranja – učijo in urijo. Tisti, ki so pridobili več znanja, lahko kasneje pri izbirnem predmetu šah izberejo eno izmed dveh višjih ravni zahtevnosti. V tretjem triletju učenci v praktični igri pri interesni dejavnosti – lahko tudi na šolskih, medšolskih in državnih tekmovanjih – preskušajo v praksi kar so se naučili pri izbirnem predmetu.

IZBIRNI PREDMET ŠAH

- Je triletni program, od 7. do 9. razreda:
  - ŠAH 1 – šahovske osnove
  - ŠAH 2 – šahovsko kombiniranje
  - ŠAH 3 – šahovska strategija
- Učenci lahko izberejo tudi krajši program. Vanj vstopijo v 7., 8. ali 9. razredu.
- Program je priporočljiv za vse učence, za manj in za bolj sposobne, za šahovske začetnike in za zelo dobre šahiste. Tri zahtevnostne ravni in igranje enako izurjenih učencev med seboj, omogočajo napredovanje, doživljanje uspeha in ustvarjalnega zadovoljstva vsem učencem, ne glede na raven njihove sposobnosti in šahovske izkušnosti.
- Pri izbirnem predmetu je – poleg usvajanja vrednot klasične šahovske kulture – v ospredju učenje šahovskih zakonitosti in šahovskih miselnih postopkov, ki so univerzalni in zato prenosljivi. Učenje poteka pretežno z reševanjem praktičnih šahovskih učnih zgledov in s pomočjo krožnega izkustvenega učenja iz učnega odlomka šahovske igre, ki ga učenca odigrata med seboj.
- Izvaja se v računalniški učilnici, s pomočjo šahovskih računalniških izobraževalnih programov. Izjema so vaje v igranju učnega odlomka. Te potekajo v klasični učilnici, s standardno šahovsko igralno opremo.
- Namenjen je predvsem učenju šaha in učenju iz šaha, razvijanju pravilnih postopkov načrtovanja, izbiranja, vrednotenja in odločanja ter drugih pozitivnih odlik in navad mišljenja in ne treniranju šaha za športne dosežke.
- Šahovska izobrazba, ki jo učenci pridobijo pri interesni dejavnosti in izbirnem predmetu, je najboljša osnova tudi za morebitno nadaljnje načrtno šahovsko spopolnjevanje in treniranje.

MENTORJI INTERESNE DEJAVNOSTI

Usposabljanje mentorjev za vodenje šahovske interesne dejavnosti poteka na seminarjih, ki jih izvaja Šahovska zveza Slovenije in na seminarjih, ki so namenjeni učiteljem izbirnega predmeta – v okviru sistema nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev pri Ministrstvu za šolstvo in šport.

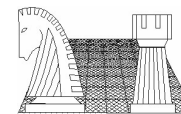
UČITELJI IZBIRNEGA PREDMETA

Usposabljanje učiteljev poteka v okviru sistema nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev pri Ministrstvu za šolstvo in šport. Zajema tri 16-urne seminarje predpisanih šahovskih programov oziroma enakovredne šahovske seminarje E-kompetentni učitelj in posodobitvene seminarje. Šahovski računalniški izobraževalni programi, ki jih je Ministrstvo zagotovilo vsem osnovnim šolam, namensko za izbirni predmet in interesno dejavnost, omogočajo, da predmet uspešno izvaja učitelj, ki obvlada osnove klasične šahovske kulture in splošne šahovske teorije ter posebno didaktiko predmeta. Ni potrebno, da je dober šahovski tekmovalec.

SISTEMSKE RAZVOJNE PODLAGE

Šah je najbolj uveljavljen predstavnik umskega športa, ki je ob telesno-gibalnem drugi konstitutivni del športa kot celote. V Sloveniji velja zanj Zakon o športu. V prehodnem obdobju, ko v okviru slovenskih visokošolskih športnih institucij še ni poskrbljeno za strokovni in didaktični razvoj šahovskega predmeta ter za dodiplomsko izobraževanje njegovih učiteljev, izvaja njegovo uvajanje Zavod RS za šolstvo s strokovno podporo Šahovske zveze Slovenije.

Pripravi: Iztok Jelen, Strokovna skupina šah Zavoda RS za šolstvo

ŠAH

IZBIRNI PREDMET

od 7. do 9. razreda osnovne šole

CILJ:

Znanje uporabe šahovskih zakonitosti, načel in postopkov. Sinergija z interesno dejavnostjo: osnovna šahovska izobraženost, razvijanje odlik mišljenja.

Šah 3 NOTRANJA DIFERENCIACIJA: boljši šahisti lahko pri vajah in pri reševanju nalog ter problemov izberejo eno izmed dveh višjih ravni zahtevnosti

Šah 2 RAZVIJANJE ODLIK MIŠLJENJA: z vajami iz kombiniranja in miselnih postopkov ocenjevanja, načrtovanja, izbiranja, vrednotenja ter odločanja v šahu

Šah 2 UČENJE šahovskega vedénja, miselnih postopkov in krožnega izkustvenega učenja – iz analize in vrednotenja učnega odlomka, ki ga učenca odigrata med seboj

Šah 2 UČENJE šahovskih pravil, zakonitosti, načel, postopkov in vrednot – z reševanjem učnih zgledov in nalog ter z uporabo aktivnih metod vzgojno-izobraževalnega dela

Šah 1 RAČUNALNIŠKI PROGRAMI omogočajo, da predmet uspešno izvaja učitelj, ki ni dober šahist, a obvlada teorijo, vrednote, didaktiko in metodiko predmeta